

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України
щодо особливостей провадження господарської діяльності
в умовах воєнного стану» (далі - законопроект)

I. Визначення проблеми

На сьогодні Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» (далі – Закон) визначено, які території України є тимчасово окупованими.

Зокрема, пунктом 3 частини першої статті 3 Закону встановлено, що тимчасово окупованою територією визначається інша сухопутна територія України, внутрішні морські води і територіальне море України, визнані в умовах воєнного стану тимчасово окупованими рішенням Ради національної безпеки і оборони України, введеним у дію указом Президента України.

Згідно з частиною третьою статті 4 Закону правовий режим тимчасово окупованої території може бути визначено, змінено чи скасовано виключно законами України.

В умовах воєнного стану правовий режим тимчасово окупованої території, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 3 Закону, визначається, змінюється і скасовується рішенням Ради національної безпеки і оборони України, введеним у дію указом Президента України.

Статтею 13¹ Закону визначено особливості переміщення товарів на/з тимчасово окупованої території.

Так, частинами першою та другою статті 13¹ Закону встановлено, що положення цієї статті застосовуються до тимчасово окупованої території, передбаченої пунктами 1 і 2 частини першої статті 3 Закону, надр під територіями, зазначеними у пунктах 1 і 2 частини першої статті 3 Закону, і повітряного простору над цими територіями.

В умовах воєнного стану рішенням Кабінету Міністрів України положення цієї статті можуть бути поширені на тимчасово окуповані території, передбачені пунктом 3 частини першої статті 3 Закону, надра під територіями, зазначеними у пункті 3 частини першої статті 3 Закону, і повітряний простір над цими територіями.

На період тимчасової окупації переміщення товарів (робіт, послуг) з тимчасово окупованої території на іншу територію України та/або з іншої території України на тимчасово окуповану територію усіма видами транспорту, в тому числі автомобільним, залізничним, повітряним та трубопровідним транспортом, а також лініями електропередач та гідротехнічними спорудами, заборонено, за винятком випадків, передбачених частинами третьою та четвертою цієї статті.

Станом на 18.07.2022 рішення Ради національної безпеки і оборони України щодо визнання окремих територій (у зв'язку із повномасштабним військовим вторгненням російської федерації 24.02.2022 на територію України) тимчасово окупованими не приймалися.

Також частиною десятою статті 5 Закону встановлено, що держава Україна не несе відповідальності за незаконні дії Російської Федерації чи її окупаційної адміністрації на тимчасово окупованих територіях або за прийняті ними незаконні рішення.

У зв'язку із повномасштабним військовим вторгненням російської федерації на територію України 24.02.2022 та введенням воєнного стану в Україні, виникла нагальна потреба у врегулюванні окремих питань ведення господарської діяльності на територіях України, де ведуться(велися) бойові дії або які є(були) фактично тимчасово окупованими.

Так, суб'єкти господарювання сфери регулювання НКРЕКП та Мінрегіону здійснюють діяльність з розподілу, виробництва електричної енергії, розподілу природного газу, централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, у сфері теплопостачання за обставин, коли їх місцезнаходженням та/або місцем провадження господарської діяльності є територія, де ведуться бойові дії, або фактично тимчасово окупована територія (далі – підприємства).

Це призвело до того, що нарахування плати за житлово-комунальні послуги здійснюється та рахунки на їх оплату виставляються законним власникам приміщень, які евакуювалися та не користувалися послугами, або примусово виселеним окупантами російської федерації, які фактично споживають(-ли) ці послуги.

Підприємства цілодобово забезпечують(-ли) надання послуг на територіях, де ведуться(велися) бойові дії, або фактично є(були) тимчасово окупованими, однак не отримують від споживачів з таких територій оплати (повністю або частково).

Крім цього, підприємствами втрачено контроль над майном, задіяним у безперебійному наданні послуг та розміщеним на територіях, де ведуться бойові дії, або фактично тимчасово окупованих територіях.

Невирішення вищезгаданих проблем призведе до недоотримання підприємствами оплати за надані послуги, завдання їм збитків, погіршення фінансово-господарського становища й припинення діяльності, що позбавить населення життєвонеобхідних послуг.

Враховуючи викладене, вирішення питань, що виникли в діяльності підприємств під час воєнного стану, потребує нормативно-правового врегулювання.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	Так	-

Держава	Так	-
Суб'єкти господарювання	Так	-

Прийняття законопроекту дозволить захистити права та інтереси суб'єктів господарювання та споживачів житлово-комунальних послуг шляхом визначення на законодавчому рівні повноважень державних органів та нормативно-правових актів, необхідних для забезпечення компенсації збитків підприємствам, що забезпечить їх подальшу діяльність та відповідно – надання послуг споживачам.

II. Цілі державного регулювання

Ціллю державного регулювання є нормативно-правове врегулювання визначення порядку (механізму) ведення обліку збитків, їх фіксації, визначення суб'єктів, які зможуть отримати компенсацію збитків, та можливі джерела їх компенсації (у перспективі – стягнення компенсованих з інших джерел визначеним суб'єктам господарювання сум збитків - з держави-агресора).

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Відсутність регулювання	Спосіб є неприйнятним, так як залишиться неврегульованим питання визначення механізму компенсації послуг, наданих суб'єктами господарювання сфери регулювання НКРЕКП, на території, на яких ведуться (велися) бойові дії або які є (були) тимчасово окупованими збройними формуваннями Російської Федерації, або на тимчасово окуповані території, передбачені пунктом 3 частини першої статті 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», в умовах воєнного стану, що може призвести до недоотримання ними оплати за надані послуги, завдання їм збитків, погіршення фінансово-господарського становища й припинення діяльності, що позбавить споживачів життєвонеобхідних послуг.
Прийняття законопроекту	Прийняття законопроекту дозволить на законодавчому рівні забезпечити визначення порядку (механізму) ведення обліку збитків, їх фіксації, суб'єктів, які зможуть отримати компенсацію збитків, та можливих джерел їх компенсації.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Відсутність регулювання	-	Невиконання державою зобов'язань, визначених: частиною четвертою статті 5 Закону України «Про забезпечення прав і свобод

		громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» (далі – Закон), згідно з якою Україна зобов'язується підтримувати і забезпечувати економічні, фінансові, політичні, соціальні, інформаційні, культурні та інші зв'язки з громадянами України, які проживають на тимчасово окупованій території; частиною дев'ятою статті 5 Закону, якою передбачено, що відшкодування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної внаслідок тимчасової окупації державі Україна, юридичним особам, громадським об'єднанням, громадянам України, іноземцям та особам без громадянства, у повному обсязі покладається на Російську Федерацію як на державу, що здійснює окупацію. Держава Україна всіма можливими засобами сприяє відшкодуванню матеріальної та моральної шкоди Російською Федерацією.
Прийняття законопроекту	На законодавчому рівні буде встановлено процедуру (механізм) прийняття порядку ведення обліку та компенсації збитків суб'єктам господарювання, які надають послуги (товари) на території, на яких ведуться (велися) бойові дії або які є (були) тимчасово окупованими збройними формуваннями Російської Федерації, або на тимчасово окуповані території, передбачені пунктом 3 частини першої статті 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на	На етапі прийняття законопроекту витрат з державного та/чи місцевих бюджетів, інших не заборонених законодавством джерел не передбачається. Однак, у випадку прийняття законопроекту в ході розроблення порядку компенсації суб'єктам господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг збитків, отриманих на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії або які є (були) тимчасово окупованими збройними формуваннями Російської Федерації, або на тимчасово окупованих територіях, передбачених пунктом 3 частини першої статті 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», в умовах воєнного стану, від провадження діяльності з: виробництва, передачі, розподілу електричної енергії, постачання електричної енергії споживачу; транспортування, розподілу та постачання природного газу; виробництва, транспортування, постачання теплової енергії та надання послуг з постачання теплової енергії; централізованого водопостачання, централізованого водовідведення та

	тимчасово окупованій території України», в умовах воєнного стану	постачання гарячої води, буде вирішуватися питання щодо визначення можливих джерел компенсації.

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Відсутність регулювання	-	Недоотримання (неотримання) суб'єктами господарювання оплати за надані послуги (товари), завдання їм збитків, погіршення фінансово-господарського становища й можливе припинення діяльності.
Прийняття законопроекту	Створення правових підстав для розроблення порядку компенсації суб'єктам господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг збитків, отриманих на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії або які є (були) тимчасово окупованими збройними формуваннями Російської Федерації, або на тимчасово окупованих територіях, передбачених пунктом 3 частини першої статті 3 цього Закону, в умовах воєнного стану та у подальшому - отримання компенсації за надані послуги (товари).	-

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом

Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць

невідомо

Питома вага групи у загальній кількості, відсотків

X

Оцінка впливу на сферу інтересів споживачів

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Відсутність регулювання	-	Відсутність життєвонеобхідних послуг

		(газо-, водо-, електро- та теплопостачання)
Прийняття законопроекту	Безперебійне отримання послуг з постачання природного газу, електричної енергії, централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, теплопостачання.	-

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Відсутність регулювання	Суб'єкти господарювання несуть збитки, що у подальшому може призвести до припинення їх діяльності.
Прийняття законопроекту	Забезпечить створення правових підстав для отримання у подальшому компенсації за збитки, отримані у зв'язку із наданням послуг (товарів) на території, на яких ведуться (велися) бойові дії або які є (були) тимчасово окупованими збройними формуваннями Російської Федерації, або на тимчасово окуповані території, передбачені пунктом 3 частини першої статті 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», в умовах воєнного стану.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Відсутність регулювання	1	Проблема продовжує існувати
Прийняття законопроекту	4	Забезпечить визначення процедури прийняття порядку (механізму) компенсації суб'єктам господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг збитків, отриманих на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії або які є (були) тимчасово окупованими збройними формуваннями Російської Федерації, або на тимчасово

		окупованих територіях, передбачених пунктом 3 частини першої статті 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», в умовах воєнного стану та у подальшому - отримання компенсації за надані послуги (товари).

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Відсутність регулювання	-	Проблема продовжує існувати. Суб'єкти господарювання несуть збитки, що у подальшому може призвести до припинення їх діяльності.	Цілі прийняття регуляторного акта не можуть бути досягнуті (проблема продовжує існувати).
Прийняття законопроекту		-	Цілі прийняття регуляторного акта будуть досягнуті.

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Відсутність регулювання	1	Проблема продовжить існувати, що може призвести до негативних наслідків.
Прийняття законопроекту	4	У разі прийняття законопроекту буде забезпечено: отримання суб'єктами господарювання у подальшому компенсацій за надані в умовах воєнного стану послуги (товари) та подальшу їх діяльність; надання послуг споживачам.

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

1. Механізм дії регуляторного акта.

Основним механізмом для розв'язання визначеної проблеми є прийняття законопроекту та фактична реалізація його положень.

2. Організаційні заходи впровадження регуляторного акта в дію.

Для впровадження цього регуляторного акта визначені ним державні органи повинні будуть розробити відповідні нормативно-правові акти для закріплення на законодавчому рівні механізму компенсації збитків суб'єктам господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг за надані на території, на яких ведуться (велися) бойові дії або які є (були) тимчасово окупованими збройними формуваннями Російської Федерації, або на тимчасово окуповані території, передбачені пунктом 3 частини першої статті 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», послуги (товари).

Законопроектом запропоновано механізм нормативно-правового врегулювання шляхом:

1) надання повноважень Кабінету Міністрів України на прийняття необхідних актів, а саме – *визначення порядку компенсації суб'єктам господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг збитків*, отриманих на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії або які є (були) тимчасово окупованими збройними формуваннями Російської Федерації, або на тимчасово окупованих територіях, передбачених пунктом 3 частини першої статті 3 цього Закону, в умовах воєнного стану, від провадження діяльності з виробництва, передачі, розподілу електричної енергії, постачання електричної енергії споживачу та надання послуг з диспетчерського управління об'єднаною енергетичною системою України; транспортування, розподілу та постачання природного газу; виробництва, транспортування, постачання теплової енергії та надання послуг з постачання теплової енергії; централізованого водопостачання, централізованого водовідведення та постачання гарячої води; та *переліку територій(території)*, на яких ведуться (велися) бойові дії або які є (були) тимчасово окупованими збройними формуваннями Російської Федерації;

2) визначення актів та органів, відповідальних за їх підготовку та прийняття;

3) уточнення переліку нормативних документів, якими учасники ринку електричної енергії повинні керуватися в умовах особливого періоду;

4) спрощення порядку прийняття рішень (регуляторних актів) Регулятора в умовах воєнного стану.

В цілому законопроект має:

забезпечити врегулювання здійснення господарської діяльності суб'єктами господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії або які є (були) тимчасово окупованими збройними формуваннями Російської Федерації, або на тимчасово окупованих територіях, передбачених пунктом 3 частини першої статті 3 Закону

України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», в умовах воєнного стану;
створити правові підстави для прийняття порядку ведення обліку збитків.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Виконання вимог регуляторного акта з боку юридичних осіб завдяки запровадженню організаційно-правових умов реалізації їх прав та виконання обов'язків, передбачених Законом, оцінюється вище середнього.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта не обмежується у часі, що дасть змогу досягти цілей державного регулювання.

Проект регуляторного акта набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Після набрання чинності регуляторним актом його результативність визначатиметься на підставі статистичних даних за такими показниками:

1. Кількість суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг, які понесли збитки у зв'язку із наданням послуг (товарів) на території, на яких ведуться (велися) бойові дії або які є (були) тимчасово окуповані збройними формуваннями Російської Федерації, або на тимчасово окуповані території, передбачені пунктом 3 частини першої статті 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України».

2. Кількість заяв суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг, які понесли збитки, про компенсацію збитків.

3. Кількість(обсяг) наданих послуг(товарів), наданих суб'єктами господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

4. Розмір(сума) збитків, що підлягають компенсації.

5. Розмір (сума) відшкодованих збитків.

ІХ. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності цього регуляторного акта, у разі його прийняття, здійснюватиметься Мінреінтеграції.

Базове відстеження результативності здійснюватиметься після набрання чинності цим регуляторним актом, але не пізніше дня, з якого починається проведення повторного відстеження результативності цього регуляторного акта.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься через рік з дня набрання ним чинності, але не пізніше двох років після набрання ним чинності.

Періодичне відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься один раз на три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта.

Відстеження результативності дії регуляторного акта буде здійснюватися за допомогою статистичного методу.

**Віце-прем'єр-міністр України –
Міністр з питань реінтеграції тимчасово
окупованих територій України**

Ірина ВЕРЕЩУК